

GENERAL LINGUISTICS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-49>

ВЛАСНІ ІМЕНА ЯК МАРКЕРИ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІНГВОКУЛЬТУРИ

Арделян О. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови та методики її викладання
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

У сучасній лінгвістичній парадигмі значна увага приділяється дослідженню взаємозв'язку мови і культури. Доцільним є розкриття особливості відображення культурних феноменів мовними засобами в рамках певної лінгвокультури. Запропонований підхід дозволяє зіставити дані різних лінгвокультур та відзначити можливі проблеми для реалізації лінгвокультурних маркерів у процесі спілкування представників різних культур. В наш час ми не маємо сумніву щодо важливості й точності передачі інформації в процесі міжкультурної інформації. Мова, таким чином, є інструментом проникнення в ментальність, а отже, ключем до розуміння етнічно, культурно і соціально маркованої інформації. Мова за таких умов відображає не тільки духовний світ людини, але й визначає її як представника певної лінгвокультурної спільноти.

Значну роль у виборі того чи іншого мовного засобу набувають лінгвокультурні стереотипи як традиції, зафіксовані у ментальності народу, які знаходять відображення у мовному вираженні. Таким чином, вся структура мови і основні характеристики структури мають національно-культурну основу, що особливо рельєфно проявляється під час функціональної переорієнтації мовних одиниць.

Найбільш яскраво лінгвокультурний аспект функціональної переорієнтації мовних одиниць проявляється на прикладі окремих функціональних класів, зокрема, власних імен.

Оскільки власне ім'я за наявності повноти своїх характеристик являє собою перетин лінгвістичного й екстралінгвістичного планів, значення власного імені виявляється складним комплексом, в якому знання про

слово переплітаються із знаннями про об'єкт, який іменується. «До знань про слово, тобто до лінгвістичної частини значення імені, входять і особливі мотиви іменування, і специфіка існування імені в мові, і його сучасне сприйняття, і історія імені, і етимологія його основи. До складу екстралінгвістичного аспекту значення імені входять і особливі умови існування імені в суспільстві, і культурно-історичні асоціації, які пов'язані з ним, і специфіка зв'язку імені з об'єктом, який іменується, і ступінь знаності об'єкту та його імені» [7, с. 104].

Супроводжуючи людину протягом всього життя, власна назва необхідна для комунікації. Відображення дійсності закріплюється в її фонових знаннях, що утворюють лексичний фон, який відображає культурні, національні, соціальні, історичні знання людини про саму себе, про оточуючий світ, тобто він несе суттєву національно-історичну та етнокультурну інформацію. Семантичні долі лексичного фону власної назви, з одного боку, відносять власну назву до сукупності однорідних імен, а, з іншого боку, надають конкретному імені особливої властивості, індивідуалізують його [3, с. 170].

Згідно поглядів О. Л. Березович, в семантиці власного імені крім концептуального ядра існує прагматична зона, в якій виділяється фреймовий компонент поряд з емотивним компонентом, асоціативним фоном і конотаціями [2, с. 52]. Асоціативний фон розташований в периферійній зоні семантичного потенціалу слова і багато в чому визначається екстралінгвістичними факторами. Таким чином, на конотативні властивості власного імені великий вплив мають такі фактори, як культурний фон імені та асоціації, які придбало ім'я в процесі свого функціонування в конкретній лінгвокультурі.

Про багатство конотативних можливостей власних назв свідчать численні дискурсивні дослідження, які виявили безпосередній зв'язок семантичної та функціональної гнучкості власних імен з їх асоціативним потенціалом. Імена передають найбільшу кількість ознак, оскільки здатні викликати найрізноманітніші асоціації, пов'язані з конкретним об'єктом. Причому число ознак зростає в міру зростання нашого знання про суб'єкт, що носить це ім'я [2, с. 386].

Досліджуючи активні процеси зміни мовного статусу одиниць в англійській лексико-фразеологічній системі, А. Е. Левницький бачить їх джерело, перш за все, в реалізації функцій-потенцій, які притаманні цим одиницям не тільки з огляду на їх власні лінгвістичні характеристики, але і в зв'язку з особливостями даної мови [6]. Так, для англійських одиниць характерний широкий діапазон функцій-потенцій в силу вираженого аналітизму англійської мови, що обумовлює їх часте

використання з відхиленням від узуально закріпленої в мові функції [5, с. 93–94].

У семантичному плані функціонально переорієнтований онім виражає цілісне уявлення про об'єкт номінації, набуває узагальнений сенс і експресивність і, як наслідок, перестає функціонувати як позначення конкретної людини безвідносно до її рис. Такий онім стає «образом художнього узагальнення» [4, с. 238].

Справжня сутність онімів реалізується саме в мовленні, де останні отримують свої специфічні значення – денотативне та конотативне, причому конотативне значення виступає на перший план. Н. Ф. Алефіренко відзначає, що сигніфікативний і денотативний аспекти складають ядро значення власної назви, а для відображення повної картини необхідно звернутися до розгляду й конотативних смислів (соціально-оціночних, емотивних, культурно-історичних, регіональних, естетичних), які локалізовані на периферії значення власного імені [1, с. 210]. Власне ім'я набуває у контексті різноманітного та багатозначного смислу і таким контекстом для власних імен може виступати й фразеологічний контекст. Власні назви, уживані у подібних контекстах, перестають функціонувати як індивідуальні позначення конкретних людей безвідносно до їхніх рис. Їхня функціональна переорієнтація завершується зв'язком подібних одиниць у висловлюванні з новими людьми за аналогією і набуванням апелювативного значення: *to douse the Edisons* – «вимкнути світло», *every man jack* – «кожний», *down to Larkin* – «безкоштовні напої», *Cain and Abel* – «стіл», *Lilley and Skinner* – «обід», *jack in the box* – «пограбувати», *to hang a Ralph* – «змінити напрямок».

Тут важливо підкреслити, що функціональна переорієнтація власних імен, включаючи їх перехід в розряд апелювативів, стає можливою в силу системних факторів і, що особливо важливо, завдяки наявності у конкретного імені певного асоціативного потенціалу, який формується системою знань як окремого індивіда, так і всієї лінгвокультурної спільноти.

Зв'язок власного імені з національною культурою, а точніше, когнітивною базою соціуму пояснює наявність в імені потенцій і його здатність до функціональної переорієнтації за рахунок асоціацій, які воно може породжувати.

Література:

1. Алефіренко Н. Ф. Лінгвокультурологія. Ціннісно-смысловое пространство языка: Учеб. пособие. М.: Флинта: Наука, 2010. 288 с.

2. Березович Е. Л. Язык и традиционная культура: Этнолингвистические исследования. М.: Индрик, 2007. 599 с.
3. Верецагин Е. М., Костомаров В. Лингвострановедческая теория слова. М.: Рус.яз., 1980. 320 с.
4. Левицкий А. Э. Антропонимы как лингвокультурные маркеры. Лингвокультурные исследования: Язык лингвокультурологии: теория vs эмпирия. М.: ЛЕНАНД, 2016. С. 236–239.
5. Левицкий А. Э. Идиоматизация как средство пополнения системы английской фразеологии. Лексикология и фразеология: актуальные проблемы и решения. М.: ИПК МГЛУ «Рема», 2011. С. 92–101. (Вестн. Моск. гос. лингвист. ут-та; вып. 18 (624); сер. «Языкознание»).
6. Левицкий А. Э. Функциональная переориентация номинативных единиц современного английского языка: Монография. Житомир: Ред. издат. отд. ЖГПУ, 2001. 168 с.
7. Суперанская А.В., Сталтмане В.Э., Подольская Н.В., Султанов А.Х. Теория и методика ономастических исследований. М.: ЛКИ, 2007. 256 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-110-7-50>

PHARMACEUTICAL NAMES OF PLANTS IN LATIN AND ENGLISH

Lozenko V. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Latin language
and medical terminology department
Kharkiv National Medical University
Kharkiv, Ukraine*

Names of plants is the wide field of research as regards to the origin of their names, the specificity of translation into other languages etc. This study is devoted to comparative analysis of pharmaceutical names of plants in Latin and English.

Pharmaceutical names of plants, trees and flowers are known to be different from botanical ones. For example, the Latin botanical name of senna (*Engl. Cassia, senna*) is *Cassia acutifolia*, the pharmaceutical name is *Senna*. Sometimes the botanical name coincides with the pharmaceutical one completely: *Mentha piperita* (*peppermint*) can be used in botanical nomenclature and pharmaceutical terminology.